

- SPECIALE ROLLEIFLEX
- OLEOTIPIA:
INTERVISTA A
BEN MAHELER
- ADOX HR-50:
ESPONIAMOLA
A 100ISO

Classic CAMERA BLACK & WHITE

BEN MAHLER, MEESTER IN DE OLIEDRUK

Ben Mahler, Belg van nationaliteit, praat niet graag over zichzelf en laat zijn beelden liever voor zich spreken. Hij noemt zichzelf "ego-loos", in de trant van Banksy, wiens werken op de voorgrond treden terwijl de kunstenaar onzichtbaar blijft, waar in de wereld van vandaag de kunst zich eerder op de kunstenaar concentreert. Toch is het me gelukt om wat persoonlijke informatie los te krijgen.

Ben, zou je ons iets willen vertellen over de weg die je naar je huidige keuzes heeft geleid?

Ik heb dertig jaar geleden fotografie gestudeerd. De cursus was gericht op artistieke fotografie en voor de donkere kamer, op zilvergelatinedruk. Ik woonde een paar lezingen bij over de oude meesters (Steichen, Demachy) en hun technieken, maar ik denk dat we te jong waren om de betekenis van alle aspecten van de vroege fotografie volledig te begrijpen.

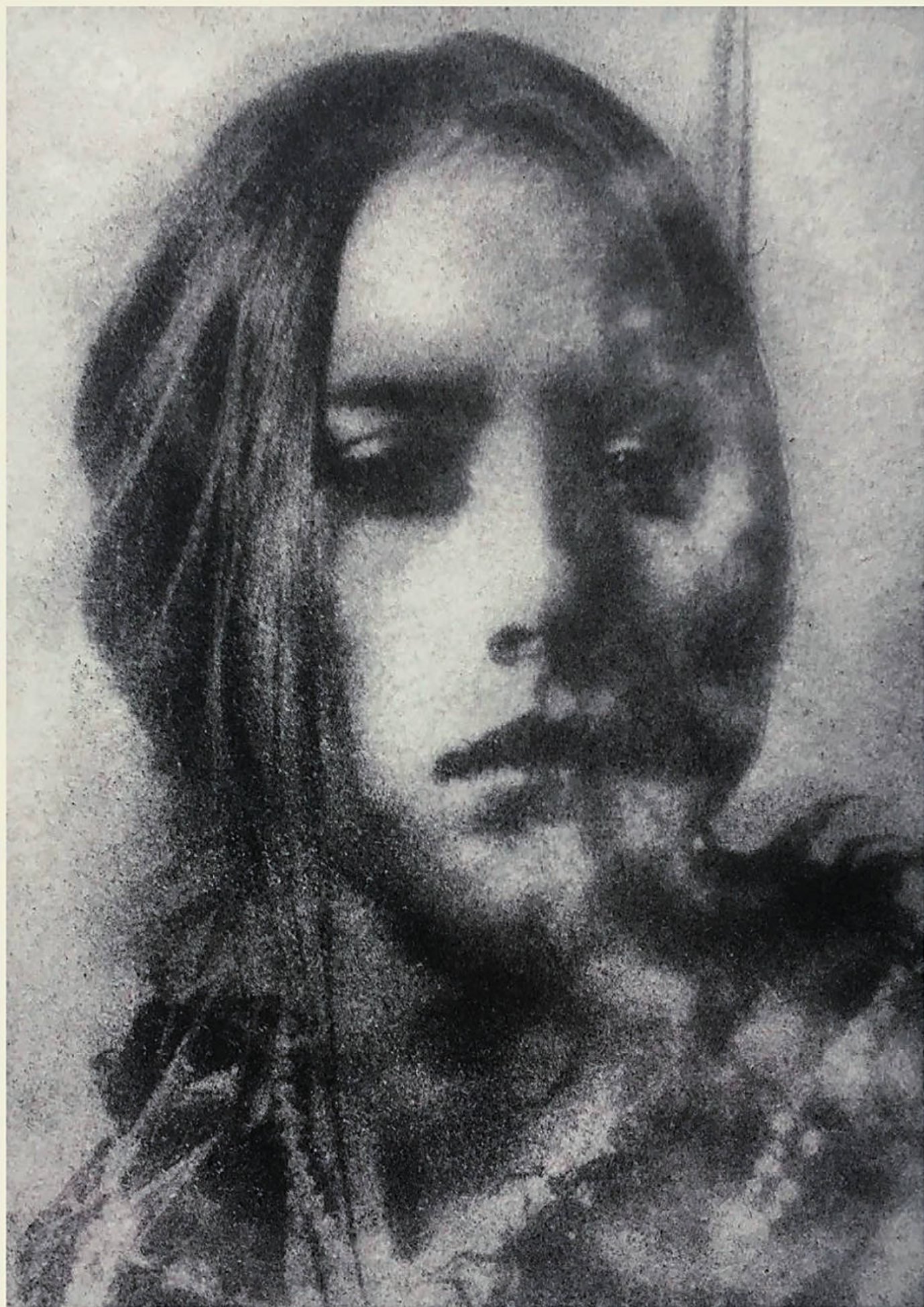
We bezochten een tentoonstelling in Parijs en daar zag ik voor het eerst werken van Russische meesters in pictorialisme. Foto's vaak gemaakt met zeer eenvoudige camera's, maar ook vaak prachtig geprint. De sfeer en de ziel van deze beelden waren fantastisch. Ik had nog nooit zulke analoge prints gezien. Ik had vervolgens de gelegenheid om het vroege werk van Dirk Braeckman te bekijken. Zilvergelatine afdrukken, waarbij hij sponzen en andere middelen gebruikte voor het ontwikkelen. Ik denk dat dit soort "alternatieve" benadering van de klassieke fotografie mij sterk beïnvloed heeft.

In die tijd begon ik ook vloeibare fotografische emulsies te gebruiken, voor het lichtgevoelig maken van grote aluminium-platen waarop ik mijn beelden afdrukte.

<https://www.facebook.com/benmahler16>
www.mahler.be
[Instagram @Mahler_ben](https://www.instagram.com/Mahler_ben)

Hoe wordt een oliedruk gemaakt ?

Samenvatting van een artikel uit CCB&W # 89

Gelatine

Samen met inkt is dit het basisbestanddeel van de oleotypie. Het is belangrijk een gelatine te gebruiken die bestand is tegen het inktwerk, dat met een penseel wordt uitgevoerd zonder het te beschadigen. De hardheid van een gelatine wordt gekarakteriseerd door zijn Bloom-graad, die het resultaat is van een penetrometrische test: hoe hoger de Bloom-graad (bv. 250, 300), hoe harder de gelatine.

Voorbereiding van het papier

Een goed aquarelpapier wordt bestreken met een 8-10% oplossing van deze gelatine. Het papier wordt vervolgens volledig gedroogd.

Het lichtgevoelig maken

Deze behandeling kan worden uitgevoerd met een 5% kaliumdichromaatoplossing, die zó wordt gebruikt, of beter met een 8% ammoniumdichromaatoplossing, die op het ogenblik van het gebruik tot 1:2 of 1:3 met aceton wordt verdund. Een aceton oplossing droogt zeer snel aan de lucht en verdient waar mogelijk de voorkeur boven een oplossing met zuiver water.

De oplossing wordt liefst aangebracht met een zeer zachte borstel in plaats van door onderdompeling.

Na het aanbrengen snel drogen met een niet te hete föhn en vervolgens een tweede laag sensibilisator aanbrengen met de resterende hoeveelheid.

Het gesensibiliseerde papier moet onmiddellijk worden gebruikt. Zorg ervoor dat het volledig droog is om te voorkomen dat het tijdens de belichting aan het negatief blijft kleven en het onherroepelijk beschadigt.

Het negatief

Eenmaal gesensibiliseerd reageert het gegelatineerde papier alleen nog op UV-licht. Een contactafdruk met een negatief van dezelfde grootte als de uiteindelijke print en met een dynamisch bereik ($D_{max}-D_{min}$) van ongeveer 1,3 is daarom vereist.

Belichting

Een vaag bruin beeld vormt zich tijdens de belichting. Dit is voldoende om de belichting te beoordelen; deze zal correct zijn wanneer de middentonen gedetailleerd beginnen te worden.

Spoelen

Na de belichting wordt de print gespoeld met water, bij voorkeur totdat de zweem van het dichromaats is verdwenen. Na ongeveer een half uur kan men het blad met gewichten in de bak ondergedompeld houden, met de voorkant naar boven, zelfs voor een hele nacht. Zodra het uit het water is gehaald, kan het onmiddellijk worden gebruikt of worden gedroogd voor verdere verwerking.

Als alternatief kan het na ongeveer 15 minuten spoelen worden ondergedompeld in een natriumbisulfiet-oplossing van 5% totdat de gele kleur verdwijnt. Daarna wordt het nogmaals gedurende 10 minuten in water gewassen.

Voorbereiding van het papier voor het inkten

Het papier wordt op een volkomen vlak en hard oppervlak (glas, plastic) gelegd; het oppervlaktewater wordt verwijderd door de gelatine voorzichtig af te deppen met een schone, pluïsvrije katoenen doek of zeemleder totdat de druppels volledig zijn verdwenen.

Een karakteristieke zwelling van de gelatine is waarneembaar, met een reliëf van de lichten ten opzichte van de schaduwen. De buitenranden van de afbeelding kunnen met plakband worden gemaskeerd.

Inkt

Men heeft een vette inkt nodig, op oliebasis en nooit op zuurbasis, zoals die gebruikt wordt in lithografie, gravure of typografie.

Hij moet vrij zijn van oplosmiddelen, omdat hij anders te snel droogt. Hij is in de handel verkrijgbaar in blikken en tubes.

Het inkten

De inkt kan worden aangebracht met een roller of een penseel. Een goede lithograferoller is vrij duur en geeft zeer goede resultaten, vergelijkbaar met de originele foto.

Een penseel geeft een iets korreliger beeld met een meer picturaal effect, is veel goedkoper en maakt het mogelijk in te grijpen door delen van het beeld plaatselijk te versterken of te verzwakken. In plaats van een penseel kan ook een sponsroller worden gebruikt.

Begin met een beetje inkt ("ter grootte van een erwten") zoals tegenwoordig vaak gezegd wordt) met een soepele spatel op een glazen of keramische ondergrond aan te brengen. Neem vervolgens met een breed penseel een beetje van deze inkt op de uiteinden van de haren en spreid het ernaast uit om het penseel niet te overladen.

Breng vervolgens het penseel aan op het oppervlak van de matrijs en ga zo door tot het hele oppervlak bedekt is. Daartoe drukt u de borstel zonder overdrijven op het papier en trekt u hem een eindje uit zonder hem op te tillen.

In deze eerste fase verschijnt het beeld slechts minimaal, de inkt wordt verdeeld over het gehele oppervlak, dat grijsachtig en korrelig zal zijn.

In een tweede fase wordt met hetzelfde penseel in een snelle beweging op het oppervlak getikt om de inkt te herverdelen: hij wordt zodoende naar de meer belichte en dus door het dichromaats geharde plaatsen gebracht. Tegelijkertijd worden de lichten opgehelderd.

Zodra het beeld volledig is verschenen, kan men:

- inkt toevoegen aan de gebieden die donkerder moeten worden gemaakt, hiervoor neemt men terug wat inkt met de punt van een borstel van de inktplaat
- de inkt verwijderen van de te verlichten zones met snelle borstelbewegingen. Als de borstel zuiver is en/of licht vochtig, is de opheldering sterker.

De inkt heeft een paar dagen nodig om uit te harden. Wanneer hij droog is, kan een gum of een schraapmes worden gebruikt om de te verlichten zones te verfijnen.

Je houdt dus van experimenteren. In welke mate?

Na fotografie, studeerde ik computertechniek. Ik begon al heel vroeg te experimenteren met digitale fotografie, 3D modellering, digitaal printen en animaties. Ik raakte vertrouwd met digitaal printen op kunstpapier en maakte mijn eigen aangepaste inkten. Ik heb profielen gemaakt voor printers, enz. Digitaal drukken biedt vele interessante mogelijkheden. Het is zeer permanent als je het juiste papier en het juiste inkt-assortiment gebruikt.

Maar ik realiseerde me dat er een ziel ontbreekt in deze werken, een ziel die meer en meer ontbreekt in de werken die in galerieën en musea worden tentoongesteld.

De beelden zijn vaak goed, maar ze zijn vaak digitaal afgedrukt door een laboratorium en missen "persoonlijkheid", een "eigen ziel". Wanneer ik een fototentoonstelling bezoek, vind ik het zelfs moeilijk om unieke en originele afdrukken te vinden.

Tijd is geld en alles moet zo snel en zo goedkoop mogelijk gebeuren. Ik denk dat een goede fotograaf ook een goede printer moet zijn. Of samen werken met een goede printer om persoonlijkheid en ziel aan zijn werk te geven.

Ik denk niet dat artistieke fotografie haar potentieel kan uitdrukken op een scherm. Dat wil niet zeggen dat digitale fotografie geen kwaliteit en mogelijkheden heeft: ik denk aan bruiloften, reclame, reizen, documentatie...

Ik herinner me uw vragen, een paar jaar geleden op Facebook, voor informatie en verduideliking over de oleotypie. Ik zag je vroege werk en vooruitgang. Wat deed u overstappen van de klassieke zilvergelatinedruk naar een veel tragere en moeilijkere techniek?

Vijf jaar geleden volgde ik een cursus kooldruk in Nederland en ontdekte daar prachtige oleotypieën. Dus besloot ik te proberen er een paar te maken. Ik hoopte in zes maanden goede resultaten te boeken, maar na drie jaar hard werken, blijft het soms nog een uitdaging.

Ik heb het geluk dat ik een goede kennis heb van digitale fotografie: het helpt me om digitale negatieven te maken; vooral de grote oliedrukken (50x70 cm) zijn nu een echte uitdaging voor me.

Ik heb er vaak aan gedacht de oleotypie op te geven, gezien de moeilijkheden en beperkingen die het met zich meebrengt, maar het is een prachtig procédé en de resultaten stellen mij tevreden. De sfeer en de ziel van deze werken zijn uniek.

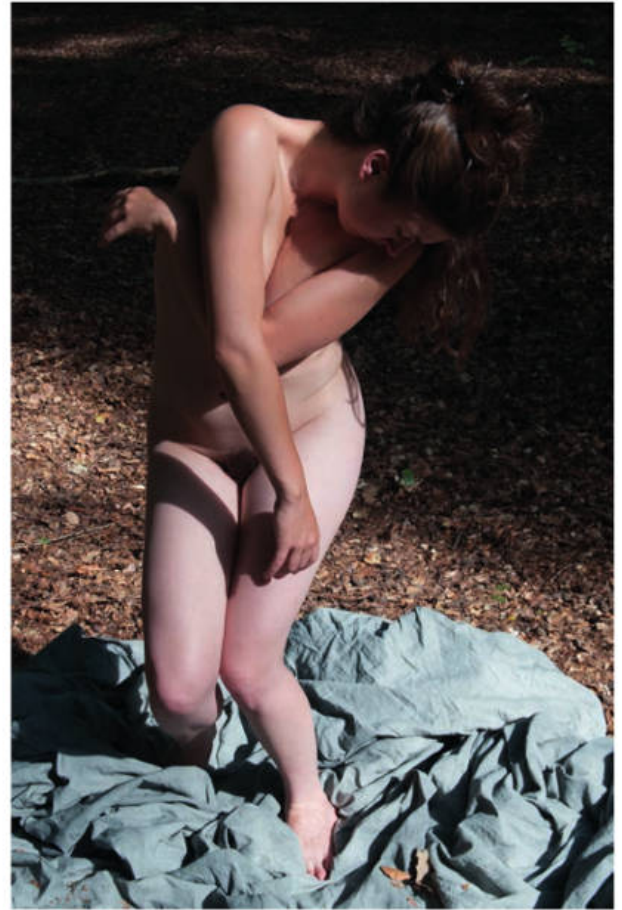
Bovendien laat het procédé geen metaal- of chemische resten na die het papier zouden kunnen beschadigen, zoals dit bij zilvergelatinedruk het geval is, zodat het werk na verloop van tijd zeer goed houdbaar is.

Naarmate ik meer en meer vertrouwd raakte met de techniek, ontdekte ik dat de beperkingen ervan ook grote mogelijkheden openen.

Mijn werk werd grafischer, intenser en unieker. Van alle alternatieve procédés geef ik de voorkeur aan de oleotypie omdat de laatste stap van het procédé een beetje lijkt op schilderen, het is als "photoshoppen" zonder computer!

Ik heb een logboek waarin ik alle omstandigheden van elke print noteer: temperatuur en vochtigheidsgraad van de omgeving, gebruikte inkten, wijze van inkten, belichtingstijd en vele andere waarnemingen en variabelen.

Het voordeel van deze techniek is echter dat het onmogelijk is twee dezelfde afdrukken te maken, aangezien elke afdruk uniek is.

Tijdens het inkten kan de uiteindelijke print op verschillende manieren worden aangepast en gewijzigd. Maar dit is ook de tijd waar alles ernstig mis kan gaan. Ik geef toe, zelfs na jaren van oefening, heb ik nog steeds 30% mislukkingen; maar toen ik begon, had ik er 80%. Door deze mislukkingen ontdekte ik evenwel soms nieuwe mogelijkheden, hetgeen heel interessant is; het doet me groeien en leidt me tot nieuwe ideeën en benaderingen. Dit alles maakt het proces zeer aantrekkelijk.

"Alternatieve fotografie", "oude technieken", er zijn vele definities voor dit soort fotografie. Wat is de jouwe?

Ik zie deze processen als een andere taal / techniek in de fotografie, en ik

beschouw ze niet als "oud".

Zoals elke taal heeft elke techniek zijn eigen kenmerken. Na al die jaren waarin ik de mogelijkheden van de fotografie heb verkend (zilvergelatine-, kool-, gomodruk, digitale druk), heb ik de taal ontdekt waarmee ik een eigen herkenbare stijl in mijn werk kan creëren.

Tegenwoordig wordt de wereld overspoeld met goedkope, gemakkelijk te maken en vluchtige beelden en afdrukken. Ik ben ervan overtuigd dat alleen werken met een ziel, een identiteit, een stijl kunnen blijven bestaan, als ze van kwaliteit zijn en zo behandeld worden dat ze voldoende duurzaamheid kunnen garanderen.

Ik ben niet geïnteresseerd in het maken van romantische oleotypieën, zoals in

de "goede oude tijd".

Ik ben geïnteresseerd in de oleotypie omdat het mij de mogelijkheid geeft een unieke taal te gebruiken waarmee ik mijn in digitale fotografie verworven kennis kan uitbreiden om iets unieks en anders te creëren, met mijn eigen stijl. Ik wil de oude meesters niet kopiëren, noch beschouw ik oleotypie als een normale druktechniek.

Het "schilder-gedeelte" van het proces maakt het uniek, en het is onmogelijk om meerdere identieke afdrukken na te maken. Dit is ook de reden waarom ik van elk beeld slechts één print maak, zonder het een titel te geven, en het slechts identificeer met het jaar en een serienummer. Het beeld moet voor zichzelf spreken.

Alberto Novo